

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvtatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angeli, vel dæmones possint corpus assumere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](#)

QVAES. VI. DE MIRACVLIS ARTIC. VII.

Ad xvii. Dicendum, q̄ verbum Dei non vtitur corpore vt forma: quia sic fieret vna natura ex verbo, & carne, quod est hætericum.

Ad xviii. Dicendum, q̄ Porphyrius in hoc opinionem Platonis sequitur, quod Deos nominat dæmones, quos ponebant animalia, & etiam corpora coelestia.

ARTICVLVS VII.

Vtrum Angeli vel dæmones possint corpus assumere.

SEPTIMO queritur, vtrum angeli vel dæmones possint corpus assumere. Et videtur q̄ nō. Corporis enim substantia incorporeæ vnitum esse non potest, nisi vel quantum ad esse, vel quantum ad motum: sed Angeli non possunt habere vnta si bi corpora quantum ad esse, quia sic essent eis naturaliter vnta, quod est contra prædicta. ergo relinquuntur q̄ non possint corporibus vniiri, nisi in quantum mouent ea: sed hoc non sufficit ad rationem assumptionis, quia sic Angelus, & dæmon assumaret omne corpus quod mouet, quod patet esse falsum. Moquit n. Angelus linguam asinæ Balaam, nec tamen dicitur eam assumpsisse. ergo non potest dici quod Angelus vel dæmon corpus assumat.

¶ 2 Præt. Si Angeli vel dæmones corpora assumat, hoc nō est propter eorum necessitatem, sed vel pro nos instruendos quantum ad bonos, vel decipiendo quantum ad malos: sed ad vtrumq; sufficit sola imaginaria visio. ergo non videtur quod corpora assumant.

¶ 3 Præt. Deus in vet. testam. patribus apparuit, sicut & angeli apparuisse leguntur: vt Augu. probat in 3. de Trinit. sed non ei dicendum, q̄ Deus corpus assumperit, nisi per mysterium incarnationis. ergo nec angeli apparentes corpora assumunt.

¶ 4 Præt. Sicut vnti corpori naturaliter conuenit anima, ita non esse vnitum naturaliter cōuenit angelu: sed anima non potest à corpore separari cū vult. ergo nec angelus potest corpus assumere.

¶ 5 Præt. Nulla substantia finita potest simul in plures operationes: Angelus est quadam substantia finita, non potest ergo simul & nobis ministrare, & corpus assumere.

¶ 6 Præt. Inter assumentes, & assumptum debet esse aliqua proportio: sed inter angelum, & corpus nō est aliqua proportio, cuius sit omnino generum diuersorum, & per consequens incompossibilita. ergo angelus non potest assumere corpus.

¶ 7 Præt. Si angelus assumit corpus, aut corpus coeleste, aut aliquid de natura quatuor elementorum: non quidem corpus coeleste, cum corpus coeli diuidi non possit, nec à loco suo diuelli. Similiter nec corpus igneum, quia sic consumerit alia corpora, quibus adhaeret: nec aereum, quia aer non est figurabilis: nec aqueum, aqua. n. figuram non retinet. Similiter autem nec terrenum, cum subito dispareat. vt patet de Angelo Thobiae. ergo nullo modo corpus assumunt.

¶ 8 Præt. Omnis assumptio ad aliquam vniōem terminatur: sed ex angelio & corpore non potest fieri unū aliqui illorū trium modorum vnitatis quos ponit Philosophus in 1. Physic. Non n. possunt fieri vnum cōtinuatione, neq; indivisibilitate, neque ratione: ergo Angelus non potest corpus assumere.

¶ 9 Præt. Si angelus corpus assumunt, aut corpora ab eis assumpta habent veras species quæ videntur, aut non si quidem habent veras species, cum ergo quæ videantur in specie hominis, corpus ab eis

F assumptum erit verum corpus humanum, quod est impossibile: nisi dicatur q̄ angelus assumit hominem, quod videretur inconveniens. Si autē non sunt veræ species, hoc etiam inconveniens videretur, nō enim decet aliqua fictio angelos veritatis. Nullo ergo modo angelus corpus assumit.

¶ 10 Præt. Sicut supra habitum est angelii, & dæmones virtute sua naturæ non possunt facere in ipsis corporibus effectus aliquos, nisi mediantib. virtutibus naturalibus: sed virtutes naturales non infinitus rebus corporalibus ad formandum speciem humani corporis, nisi per determinatum modū generationis, & nisi ex determinato semine, qualiter constat quod angelii corpus non assumunt. Et eadem ratio est de alijs formis corporū, in quibus angelii aliquando apparent. ergo non potest esse hoc, per hoc quod angelii assumant corpora.

¶ 11 Præt. Oportet q̄ mouens, aliquid influat corpori moto: non potest autem influere nisi aliquo modo contingat. Cū ergo nō possit esse contactus angelorum ad corpora, vñ q̄ non possint mouere, & per consequens nec assumere. Sed dicendum, quod angelii imperio solo mouent corpus motu locali.

¶ 12 Sed contra, mouens & motu oportet esse simul, vt probatur in 7. Physic. sed ex hoc quod angelus aliquid imperat voluntate sua, non est simul cum corpore quod per ipsum moueri dicitur. et hoc solo imperio mouere non potest.

¶ 13 Præt. Motus corporalis non obedit angelis ad nutum quantum ad sui formationem, sicut supra habitum est: figura autem quædam forma est: ergo non potest solo imperio angelii corpus aliquod figurari, ut habeat effigiem hominis, aut aliquas huiusmodi in quo angelus appareat.

¶ 14 Præt. Supra illud Psalmi, Dñs in tēplo sancto suo, dicit glo. q̄ & si dæmones exterius simulacrum presidant, intus tamen esse non possunt, & eadem ratione nec in alijs corporibus: sed si corpora assumunt, oportet eos in corporibus assumptis esse: ergo non est dicendum, quod corpora assumunt.

¶ 15 Præt. Si assumunt aliquod corpus, aut toti corpori unitur, aut aliqui parti eius: si solum aliqui parti, non potuerunt totum corpus mouere, nisi viam partem mouent altera mediante: quod non videtur posse contingere, nisi corpus assumptum habeat partes organicas determinatas ad motum, quod est solum corporum animatorum. Si autem toti corpori vniuntur immediate, oportet q̄ sit in qualibet parte corporis assumpti angelus, & collat quod totus, cum sit imparabilis, ergo erit in pluribus locis simul, quod est solius Dei: non ergo angelus potest corpus assumere.

SED CONTRA est, qd̄ legitur de angelis apparibus Abraham, ut habetur in Gen. decimo daco, qui in corporibus assumptis apparuerunt. Et similes de angelo qui Thobiae apparuit.

RESPON. Dicendum, q̄ quidam corū qui à cræ scripturæ credunt, in qua apparitiones angelorum leguntur, dixerunt q̄ angeli numquam corpora assumunt, sicut patet de Raby Moyle, qui hanc opinionem ponit. Vnde dicit q̄ omnia quæcumque in sacra scriptura legitur de apparitione angelorum, contingunt in uisione prophetarum, fī scilicet imaginariam uisionem, quandoque quidem in vigilio, quandoque uero in dormiendo. Et hac postea veritatem scripture nō saluat. Ex ipso enim modo loquendi, quo scriptura vritur, datur intelligi quod significatur

significet ut res gestas, & quid per modum Propheticæ visionis. Cum n. aliqua apparitione per modum visionis debeat intelligi, ponuntur aliqua uerba ad visionem pertinente: sicut qd dicitur Eze. 8. Eleuat me spiritus inter cœlum & terram, & adduxit me in Hierusalem in visionibus Domini. Vnde patet, q illa quæ fieri simpliciter narrantur, simpliciter etiam intelligi debent esse gesta. Sic autem legitur de pluribus apparitionib[us] in veteri testamento. Vnde simpliciter concedendū est q angelī quandoque corpus assumūt, formando corpus sensibile exteriori sive corporali visioni subiectū: sicut & quādoque aliquas species in imaginatione formando apparent ēm imaginariam visionem. Hoc autem conueniens est propter tres rationes: Primo quidem & principali p[ro]pter quia omnes illæ apparitiones veteris testamenti, ad illam apparitionē ordinantur, in qua filius Dei visibilis mōdo apparet, vt Aug. dicit in 3. de Trin. Vnde cum filius Dei uerum corpus assumperit, & nō phantasticum, ut Manichæi fabulantur, conueniens fuit ut etiam uera corpora assumendo, angelī hominibus appareret. Secunda ratio potest sumi ex uerbis Dionysii in epistola quā scribit ad Titum. Dicit enim q ideo in diuina scriptura res diuinæ nobis sūb sensibilius traduntur, inter alias rationes, vt totus homo quātum possibile est ex participatione diuinorum perficiatur, non solum intellectu capiendo intelligibilem veritatem, sed ēt in natura sensibili per sensibiles formas, quæ sunt velut quādā imagines diuinorum. Vnde similiter cum angelī hominibus appearant ad eos perficiendos, conueniens est, ut nō solum intellectu illuminent per intellectualem visionem: sed q[ui] etiam imaginationi prouideat, & exteriori sensui, per imaginariā visionem, corporum scilicet assumptionem. Vnde & hæc triplex visio assignatur ab Aug. 12. super Genes. ad literam. Tertia ratio p[ro]pter esse, quia etiā angelī natura sūt nobis superiores, p[ro] gratia tamen adipiscimur corum æqualitatem & iocietatem: sicut habet Matth. 2. Erunt sicut angelī in celo. Et ideo ut suam familiaritatem & affinitatem ad nos ostendant, nō sibi suo modo per corporū assumptionem conformantur, ut quod nostrum est accipientes, nostrum intellectū in illud assurgere faciat, quod proprium est ipsorum, sicut & filius Dei dū ad nos descendit, ad sua nos eleuauit. Damones autem q[uo]d in Angeliōs lucis se trāfigurant, quod boni Angelii ad nos sicut p[ro]feti faciūt, ipsi ad deceptiōnē facere molūt.

A D PRIMVM ergo dicendum, q non omne corpus quod mouet angelus assumit. Assumere n. d[icitur] quasi ad se sumere. Assumit ergo angelus corpus, non ut suæ naturæ uniat, sicut homo assumit cibū, neque aut uniat suæ p[ro]fane, sicut filius Dei assumptus humanam naturam, sed ad suam representationem, illo modo quo intelligibilia per sensibilia representari p[otest]. Tūc ergo angelus corpus assumere d[icitur], quando corpus aliquod hoc modo format, q[ui] ad representationem suam est aptum: sicut patet per Dionysium in fine Cœlestis hierar. vbi ostēdit q[ui] per corporales formas angelorū proprietas intelligit.

A D SECUNDVM dicendum, q non solum imaginaria visio est utilis ad nostram instructionē, sed etiam corporalis ut dictum est.

A D TERTIVM dicendum, q[ui] sicut dicit Aug. in 3. de Trin. Oēs Dei apparitiones quæ in vet. testam. leguntur factæ, sunt ministerio angelorum, qui aliquas species vel imaginarias vel corporales format,

A per quas animum hominis videntis, in Deum reduceret: sicut & sensibilibus figuris possibile est hominem in Deum reduci. Corpora ergo apparentia in apparitionibus p[ro]dictis angelī assumptūt: sed in eis Deus apparuisse d[icitur], quia ipse Deus erat finis in quæ per representationē huiusmodi corporum, angelī mentem hominis eleuare intendebant. Et ideo in illis apparitionibus scriptura quandoque commemorat Deum apparuisse, quandoque angulum.

B **A** D QUARTVM dicendum, quod nulla res habet potestatē supra suum esse: omnis enim rei virtus ab essentiā eius fluit, vel essentiam presupponit. Et quia anima per suum esse, uiruit corpori, vt forma, non est in potestate eius vt ab yniōne corporis se absoluat. Et similiter non est in potestate angelī q[ui] se uiriat corpori secundum esse ut formam: sed potest corpus assumere modo prædicto, cui uiruit ut motor, & vt figuratum figura.

C **A** D QUINTVM dicendum, quod ista duæ operationes assumere corpus, & ministrare sunt ad initium ordinatae: & ideo nihil prohibet quia ea angelus simul exequatur.

A D SEXTVM dicendum, quod si proportio secundum commenſurationem accipiatur, non potest esse angelī ad corpus proporcio, cum eorum magnitudines nō sint viuū generis, nec rationis euidentiū: nihil tamen prohibet, quia sit aliqua habitudo angelī ad corpus ut motoris ad motum, & figurati ad figuram, quæ proportio potest dici.

D **A** D SEPTIMVM dicendum, quod ex quolibet elemento potest angelus corpus assumere, vel etiam ex pluribus elementis committitis. Magis tamen cōpetit quod ex aere corpus assumat q[ui] potest insipari faciliter, & sic figuram recipere, & retinere, & per aliquid lucidi corporis oppositionem diuersimode colorat, sicut in nubibus patet: vt quantum ad præsens non sit differētia inter purum aerem, & vaporem seu fumum qui in aeris naturam tendunt.

A D OCTAVVM dicendum, quod illa diuisione dividitur unum simpliciter, si autem angelus corpori non uiruit, sed secundum quid, sicut motor mobilis, & vt figuratum figure, sicut supra dictum est.

E **A** D NONVM dicendum, q corpora illa q[ui] angelī assumunt, habent quidē veras formas quantū ad id quod sensus percipere potest, quæ sunt sensibilia p[ro]se, sicut color & figura: non autem quantum ad natūram speciei, quæ est sensibile per accidens. Nec propter hoc oportet quod sit ibi aliqua fictio, quia formas humanas non obiicit oculis angelii, vt homines esse credantur: sed ut per humanas proprietates, angelorum virtutes cognoscantur: sicut nec etiam metaphorice locutiones sunt falsæ, in quibus ex aliorum similitudinibus res aliæ significantur.

A D XI. dicendum, q[ui] virtutes naturales corporum non sufficiant ad inducendum veram speciem humani corporis, nisi per debitum modum generationis: sufficiunt tñ ad inducendum similitudinē humanorū corporū quantū ad colorē & figuram, & ad h[abitu]l accidentia exteriora, & præcipue cum ad plura horū sufficere videatur motus localis aliquorū corporum, per quem & vapores cōdensantur & rarefiunt, & nubes diuersimode figurantur.

A D XII. dicendum, quod imperium angelī requirit executionem virtutem. Vnde oportet, q[ui] sit quidam

QVAES. VI. IDE MIRACULIS ARTIQ. VIII.

dam tactus spiritualis ad corpus quod moneret. **¶ 8** Ad xiiii. dicendum, quod figura est quædā forma, quæ per adfissionem materiæ & condensationem, vel rarefactionem vel ductionem, ait aliquæ motum huiusmodi potest fieri in materia. Vnde non est eadem ratio de hac forma & alijs. **¶ 9** Ad xviii. dicendum, quod esse in aliquo corpore potest intelligi duplicitate uno modo ut sit infra corporis quantitatib; & sic nihil prohibet diabolū in aliquo corpore esse. Alio modo ut sit intra rei essentia, ut dans esse rei, & operans in rei, quod est filius Dei proprius: quoniam Deus non sit pars essentiae alii cuius rei. Potest autem & sibi glo. intelligi dæmon in simulacro non esse; sicut in dolatræ putabat, ut si ex simulacro & spiritu habirante fieret unus. **¶ 10** Ad xv. dicendum, quod angelus est tunc in rotore corporis assumptus, & in qualibet parte eius, eadem ratione qua & anima: sicut enim non sit forma corporis assumptus ut anima, sed tamen motor. Motus autem & motione operari esse simus. Et tamen non sequitur ut sit in pluribus locis simul comparatur enim totum corpus assumptum adranglelum, sicut et nunc locutus.

¶ 11 Ad xvi. dicendum, utrum angelus vel dæmon per corpus assumptum possit operari motiones invenientis corporis exercere.

Octavo queritur utrum angelus vel dæmon

per corpus assumptum possit operationes viue*re* corporis exercere. Et videtur quod non. Cuiuscumque enim corpori habere virtutem ad aliquod opus, cōpedit: si habere easinē quibus illud opus haberi non potest, illa virtus frustra ei adesse: sed hīmōi opera viuentū corpori sine corporis organis exerceri non possunt. Cum ergo angelus non habeat corpora organa naturaliter libi viuita, videatur quod non possit predicta opera exercere.

¶ 12 Prat. Anima est nobilior quam natura: sed angelus in operatione potest opus naturæ facere nisi mediante virtute naturali. ergo in plu. minus potest facere. Spera anima per corpus assumptum, quod anima caret.

¶ 13 Prat. Inter omnes operationes anima qua per organa complicantur, actus sensuum sunt propinquiores intellectuali operationi, quia est propria angelorum opera per corpus assumptum non potest sentire vel imaginari. ergo multo minus potest opera alia anima facere.

¶ 14 Prat. Lociuntur non sicut vox: vox autem est sonus ab ore quadruplicatus. Cum ergo angelus utens corpore assumpto non sit anima, videatur quod loqui non possit per corpus assumptum; & multo minus alia facere: nam locutio propinquissimabit videtur, cum sit intellectus signum.

¶ 15 Prat. Vnum opera anima vegetabilis in vno & eodem induit: est geotropio, prius enim nutritur & augetur anima quam generet: sed non potest dici quod angelus vel corpus assumptum ab ipso nutritur vel motu augmenti mouatur. ergo non potest esse quod corpus assumptum generet. Sed dicendum quod angelus vel dæmon per corpus assumptum generare potest, non quidam semine ex corpore assumpto deciso, sed semine hominis in muliere transfuso: sicut & adhibendo alia propria semina quodam veros effectus naturales cauiat.

¶ 16 Scd contra. Semen animalis præcipue ad generationem operari per calorem naturalem: Si autem dæmon semen portaret per aliquam magnam diffatiam, impossibile videtur quin calor naturalis

et raporaret, ergo non possit fieri generatio hominis per modum prædictum.

¶ 17 Prat. Secundū hoc ex tali semine homo non generaret: nisi sibi virtus utrius humani seminis, ergo illi qui die futura dæmonibus generati, non essent maiori statuta & robustiores alii: qui communiter per semen humanum generantur, cum tamen dicatur Gene. 6.

¶ 18 Quidcum ingressi essent filii Dei ad filias hominum, illaque genucurant, natu sunt gigantes potentes a saeculo vitratos.

¶ 19 Prat. Constat ad nutrimentum ordinatum.

Ergo angelus in corporibus assumptis non auratur, videtur quod nec etiam comedant.

¶ 20 Prat. Ad ostendendum ueritate corporis humani resurgentis. Christus post resurrectionem comedere voluerat: frumenta quæc vel demones in corporibus assumptis comedere possent, non effecto meliori efficax argumentum resurrectionis, quod pareat esse salutem. ergo angelus vel dæmones per corpus assumptum comedere posse.

¶ 21 Prat. Contra est quod dicitur Gene. 1. de angelis qui apparuenterunt Abraham. Cum comedissent, erunt ad eum, vbi & ubi sara vxor tua: ergo comedunt & loquuntur angelis in corporibus assumptis.

¶ 22 Prat. Gene. 1. super illud. Videntes filij Dei dicit glo. Hic verbum Hebraicum. Elyon, utrumque numeri est: Dei enim deos significat. Ideo Aquila filios Dei dicit a suis est Deos, sicut & Evangelio saeculos intelligi, ergo & gratiani greci.

¶ 23 Prat. Sicut per actionem nostram nulli sin fructuaria nec per actionem angelorum. Frustra autem si assumeret corpora, disponit ad modum organici corporis, sicut illis organis intererunt. ergo videtur quod exercant in corporibus assumptis opera organis convenientia sicut quod videant per oculos, & audiant per aures, & sic deinceps.

¶ 24 Rer. pto. n. Dicendum, prædicto aliquo ex duabus naturali speciem accipere videtur, sicut ex agente & terreno. Calefactio. n. ab infirmitate effici, quia vita earum ex calore procedit, & ad calorem terminatur: alia vero a frigore & ad frigus. Proprietatem actionis sicut & motus a termino specie habet a principio autem habet propriæ quæ sit naturalis. Motus enim & actiones naturales dicuntur, quae sunt principio intrinseco. Considerandum est ergo, quæ operationibus animæ, quæ quidam sunt ab anima, sicut a principio, terminantur tam enī ad aliquem exteriorum effectum, & si quid est talis effectus per solam corporis divisionem vel motum localē produci possit, talis actio attribueretur angelō p corpus assumptum, quātū ad similitudinem speciei ī effectu: nō in exteriori naturali actio, sed similitudo talis actionis. Sicut patet in locutione quæ formā p motu organico & aeris, & conseruo quæ perficitur p divisione ciborum tritacionē in partes interiores. Unde locutio, quæ attribuitur Angelis in corporibus assumptis, non dicere naturalis locutio, sed quādam similitudinem